

Barcelona 30 de març de 1923

La Quella de la Torratxa

Any XLVI Número 2299 15 cèntims — Atrassats, 30

—Veus, noi? Nosaltres som més catòlics que elles. Elles porten mantellina un dia i nosaltres la portem tot l'any.

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix

S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

Diògenes amb un llum cercava a un
homeíno el trobà. L'hauria trobat amb la
LAMPARA

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la

Rambà de les Flors, 26 (Botiga)

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga
AL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCATS)

Voleu curar-vos les hernies? Voleu evitar el seu desenrotlló? Voleu pre-
venir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que
fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes aventatges.

Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un.
Faixes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per
a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en
general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

Oh, turment!

Que és trist passar els dies amb ira
i les nits sense descans perquè ator-
menta el dolor del reuma, d'una neuràl-
gia, d'un cop rebut, o d'una caiguda, o
d'una contusió o torçada!

Tan senzilla cosa com és treure's tot el
dolor en un moment aplicant a la part dolo-
rida el grant remei mundial

LINIMENT DE SLOAN

que penetra sense massatge i és sem-
pre eficaç!

EL VENEN TOTS ELS APOTECARIS

**MATA
DOLORS**

Liniment de Sloan

Combiní vostè el seu temps
de modo que pugui vostè
disposar d'uns quants dies
durant el més de MAIG
prop-vinent, per a visitar la

Exposició Internacional del Moble i Decoració de Interiors

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

LA CAPITULACIO

Un amic, ens va veure menjar peix aquest divendres:

—Tu, menjant de vigília?

Volia dir: Tu, l'anticlerical, subjectant-te a les prescripcions de l'església?, tu, el incrèdul, acatant les regles derivades d'uns episodis bíblics?, tu, que't vantes de no sumar-te mai a la multitud de Panurgo, fent lo que tothom? Tenia raó, aparentment. Jo, menjava de peix. Jo, complia els manaments eclesiàstics. Jo, acatava la Quaresma. Jo, era un traïdor a l'anticlericalisme, i un desertor de l'esperit fort.

I per què no? Avui divendres sant, com ahir, divendres de Quaresma, jo menjava de magre. Per què? Perquè, sí. La gent ho volia i la gent m'ho imposava i jo, sense resistència, accedia. Era una qüestió de mandra. Si tingués d'oposar resistència a tot lo que l'església mana, i que jo, irreligiós, hauria de desobeir, la meua voluntat no s'exercitaria en altra cosa, i jo esdevindria una mena d'anticapellà, una fe d'errades laica del calendari, un índex al inrevés.

Oposant-me al menjar de Quaresma, a l'arribar Pasqua, hauria de rebutjar el xai i la coca; per Corpus, allunyar-me de la ginesta; per Sant Joan, anar-me'n a dormir d'hora; per la Mare de Déu, prescriure tota Festa Major; per Tot Sants, no ingerir ni panallets, ni vi ranci; per Nadal, no menjar gall. No em restarien altres celebracions que la de l'onze de febrer, Carnestoltes i el primer de maig. I els diumenges, a treballar, perquè té ordenat l'església que siguin les festes santificades.

I és que resulta molt difícil l'ésser anticlerical, tant, que encara no s'ha donat l'anticlerical perfecte, en oposició absoluta a les ordres de l'església. Prou que deixem de batejar els fills i no ens hi acostem a missa, i celebraríem encara, tal dia com avui, un banquet de promiscuació, si ens quedés humor, que ja no ens en queda, però quan creuríem ésser més orgullosament

anticlericals i viure més allunyats del calendari catòlic, arribaria la nit de Sant Joan, i comprariem la coca i fins ballaríem i sentiríem an el cor la dolçor de la nit llegendària, o bé, arribaria el diumenge, i tindríem cura de la camisa nova, i del trajo nou.

Què voleu, amics? Aquest peix de divendres, és un peix, és clar, però a més a més, vint segles de catolicisme que ens contemplen des del plat. Ademés, ens el trobem a taula. Ademés està ben condimentat. I quí, davant d'uns rogers, té esma per a no voler-los, en nom de la integritat de les idees? Sobre tot que l'església no guanya res amb la nostra claudicació gastronòmica. Guanya el peixater i guanyem nosaltres que ens el mengem. Si dejunessim completament, patiríem per l'església, però menjant, francament, procurem caure en pecat de golafreria i és l'església que en pateix.

Ademés, per què no hem d'acceptar un catolicisme pràctic? S'és catòlic, per por a l'ultra-tomba; per esperit conservador; pel dir de la gent; per haver nascut en país catòlic; perquè sí... Doncs, per què no ésser-ho per gastronomia, pels capons de Nadal, pel xai de Pasqua, per les coques de Sant Joan, pel peix de la Quaresma? De la França, la cuina. De l'església, la distribució dels plats. I així si l'estómac queda esclau, el pensament segueix lliure podent tenir, a l'ensens, l'almanac de cà'n Subirana i *El Motín*, si encara existeix.

PARADOX

El bon general

Confessem sentir per aqueix senyor general una simpatia extremada que no hem sentit per cap general dels que han passat per Catalunya. I ha passat per aquí tot l'escalafó! Es intel·ligent, és mondà i és tolerant. No li manca més que ésser republicà, com aquells generals que encara desfilen per les velles cançons populars. Aquell Pierrad, aquell Villacampa, aquell Arolas, aquell Nouvilas...

No fa gaire, va anar a una ciutat-diòcesi, on assistí a un banquet al costat del bisbe. Bon bisbe, se dedicà a ponderar a l'exèrcit i al general.

—Vostè hauria d'anar a l'Àfrica!

—Jo? Però si jo tinc unes opinions molt particulars sobre el Marroc.

El bisbe va insistir:

—Sí, senyor, sí. Vostè hauria d'anar a l'Àfrica i posar a rotlló an els francesos...

El nostre general, que sabem que cada dia llegeix *L'Action Française*, diari monàrquic que'ns és anti-pàtic, però que reconeixem que està admirablement fet i escrit amb màxima intel·ligència, malgrat les intemperàncies d'En Lleó Daudet, el nostre general, repetim, torna a respondre al bisbe:

—Però, senyor bisbe, si jo crec que els millors veïns són els francesos, perquè qualsevol altra nació hauria procedit amb més incorrecció i més voracitat que ells!

El bisbe restà astorat. Certament, allò no eren els llocs comuns, propis d'una sobretaula.

—Vol dir? Vol dir?—repetia.

El general va insistir:

—Sí, hi ha més. Sense França, vostè, senyor bisbe, i jo, potser seríem a l'emigració o a la presó.

—General!

—Sí, perquè França ens ha lliurat del bolxevisme, fent-li la guerra a Rússia i oposant-se a que es desentrotllés a Alemanya i a Itàlia...

El bisbe va callar, però movent encara el cap, mostrant incredulitat. Al general li floria un somriure discret, sota els bigotis, un somriure de general intel·ligent que en lloc del *ABC* llegeix *L'Action Française*.

L'home de l'ós

Així com Gautier veié Baiona, en un dia de pluja com un apilotament de pedres sense importància, l'home de l'ós veia desfilant una llarga corrua de pobles adormits amb l'indiferència d'aquell poeta que creia anar en automòbil mentre el públic el seguia a peu i a distància allargada.

L'home de l'ós havia vist la llum en un poble de dos carrers tirats a cordill i dominat per un castell feudal on ell solia anar a cercar-hi una almoïna quan la seva mare, plena de xacres, reposava en un recó de la barraca mig enderrocada.

Quan el fill quedà sol en el món i no tenint un medi de vida molt floreixent dins aquella barraca carcomida, fugí terres enllà a cercar-hi l'intriga constant o a fer companyia a la desgràcia eterna dels apartats de la gran maquina.

Fins que, ja la cara solcada d'arrugues, una barba espessa que feia por als infants i un ós amb cara de bèstia de bé, siguió l'home de l'ós.

Nosaltres l'havíem trobat en unes festes majors i poguérem intimar-hi en una taverna fumada d'un poble de joguina alemanya molt blanc a l'istiu i de la color del plom a l'hivern.

En la tarda havia begut molt i quan, a primeres hores de la matinada, vàrem trobar-lo amb el cap acotat damunt la taula de marbre, preguntàrem a un

DISSABTE DE GLORIA

—Aquesta vegada no ha sigut gaire sorollós, però el soroll ja ens l'hem repartit els altres dissabtes.

captaire amb monocle, que feia en aquell estat l'home de l'ós. El captaire ens digué que calléssim, doncs la seva noia, la de l'home de l'ós, aquella filla molt guapa del taverner panxarrut, si el faltavem en alguna paraula no ens deixaria entrar i ens faria agafar pels guardes.

Després es despertà l'home de l'ós i enraonàrem. —No sé si soc molt jove o molt vell. Fa molt temps que vaig carretes enllà, sense deturar-me, per on a la tardor hom si ensorra fins a genoll i les persones et tiren pedres com si fossis un altre ós. Vàreig estar molt temps reclòs entre reixes purgant una malifeta que jo no havia comès.

Hi hagué un silenci acompanyat del dringar d'unes copes.

—Demà em casaré amb la filla d'aquest taverner gras, doncs diu que jo li agrado. Em dona cent duros i la taverna i no és cosa de deixar perdre un negoci d'importància. Encara que ja abatut per la vida acabaré els meus dies darrera aquest taulell, doncs si la noia m'agrada més m'agrada ésser taverner.

Va beure i es quedà adormit.

El captaire que portava monocle ens digué que si l'home de l'ós es casava era perquè la filla del taverner havia tingut amor amb un guarda i en el poble no hi havia ningú que els volgués tapar.

En realitat l'home de l'ós no deixava d'ésser un negociant com un altre.

FELIU DEDEU

Resistència

Les tres, les quatre de la matinalada. Quatre senyors surten d'un restaurant de nit, abrigat el coll amb la bufanda, i amb el cigar encès a la boca i enfilen Rambla amunt.

Un d'ells és un actor, l'altre un autor dramàtic, l'altre un escriptor, l'altre un aficionat. Parlen d'un empresari que té la mania d'escriure. L'actor diu:

—A mi, ja m'ha llegit sis comèdies.

L'escriptor li pregunta, admirat:

—I encara és viu vostè? Quina resistència!

En Baroja estrena una comèdia

Potser fa deu anys que vàrem llegir una comèdia d'En Baroja. Aquesta comèdia, crua, esqueixada, però plena d'amor i de pietat i d'amargor, escrita sense cap tècnica teatral—sortosament, perquè en el teatre no hi ha res pitjor que això que en diuen tècnica—s'acaba d'estrenar a Madrid. La premsa diu que ha sigut un gran èxit. Nosaltres ho creiem també, perquè l'estil d'En Baroja nirviós trencat, és un estil que ha de triomfar per força al teatre.

A nosaltres ens plauria que En Baroja reincidentís. Llavors, per fi, Espanya tindria un verdader autor dramàtic, i podríem passar-nos d'aquests pobres Benavente, Linares Rivas...

La pluja

Sobre Barcelona, així que s'ha iniciat la primavera, ha ploglut finament, dolçadament, una pluja que xarolava les aceres i l'esfalt dels passeigs. Una pluja que donava categoria de ciutat estrangera a Barcelona.

Les al·legories de la Primavera són a base de cel blau, i dones amb els braços arremangats i garlandes de roses. Aquestes al·legories que tant plauen als dibuixants de gust barroc, perquè es poden carregar de cornucòpies i columnes salomòniques, i angelets grassons, i corns de l'abundància.

Aquest any l'al·legoria de la Primavera ha tingut més elegància: Una tarda de pluja. Un cel color perla. Un bon cigar. Un bon llibre. I, potser,—ja que és una al·legoria d'«interior» i no ho veu ningú—una primera rosa blanca.

A Madrid, el poble, que segueix essent per lo que es veu el *pueblo del dos de Mayo*, ha conseguit treure's la dècima, que en la contribució industrial li carregaven de sobre. El poble de Madrid no s'ha deixat robar.

El poble de Barcelona, en canvi, va pagar religiosament. El poble de Barcelona paga sempre. Li carreguen la dècima i els neulers, i paga!

I després diran que som tan temibles!

Hores robades.... Cubisme

Com tres i tres fan cinc, per la senzilla raó de que n'hi havia un d'inservible, així mateix l'humanitat és un desgabell de desgabells, i no es pot contar tot, com tot no es pot contar. Tanmateix no ens trobem amb llum sense claror, perquè no podem dir que sempre il·lumini. Venen interrup-

A CASA DEL NOU RIC

—Aquella columna que té al hall és molt antiga.

—Sí... Per això l'he feta pintar de nou.

cions. Ço ha passat sempre perquè una ventada també apaga un misto o una espelma, però en aquest cas la fosquetat és relativa, perquè és una ventada i no una interrupció. Cal fixar-se doncs, que res té una durada i sigui permanent. És relatiu. La semblança que pugui tenir una espelma amb la bombeta elèctrica, té relació segons la color que se li dongui, que és com si diguéssim la llum de ple sol i la llum ennuvolada. És relatiu, i pot ésser fictici i desgabellat igual que si ens pintessin una escena de misèria i en lloc de la clàssica espelma acollada al broc d'una ampolla amb regalins de cera, hi posessin un aparell elèctric. La claror doncs dependeix d'una munió de coses que fa que sigui relativa, i del nostre gust. El quadre de humanitat que se'ns presenta és relatiu als ulls que se'l miren i a la posició del quadre i badoc.

De bon dematí, la llum primera té tots els tons i escaients que se li vulguin donar. Per exemple: pel tronera que es retira al sortir el sol té un escaient vergonyós; l'aclapara tant, que si el trobeu a les sis del matí, vos dirà bona nit. Pel que porta el paquet de l'esmorzar, no té un escaient gaire alegre, a pesar de que xiula i fa els deu de barreja per a aclarir-se i veure-hi més clar. Tot lo més que pot conseguir, es tossir una hora i netejar-se la canonada. La felicitat doncs de la primera llum és relativa. Pel qui s'aixeca a les deu, la llum és massa potent i el cega. Ha de fer molts esforços i una pila de ganyotes abans no troba la llum del seu gust. Aquest s'estima més la fosca de la cambra. Pel malalt que té les persianes mig obertes la claror és trista, tan amarga com la medicina. Aquest s'estima més la llum del carrer. En fi tot és relatiu i a més a més elàstic.

En Joan, En Pere i l'Eusebi, tot ho veuen de diferent color. En Joan és obrer. En Pere burgés i l'Eusebi, un taul.

I hom ha arribat a la conclusió de que tota la llum és relativa, per a no ésser menys que'ls altres elements; perquè comprar una capsa de mistos, de quaranta mistos, no vol dir que siguin quaranta, sinó que alguns s'apagaran al encendre'ls i altres ni els encendreu, i amb dolor veureu que el càlcul s'és fallat amb bastanta proporció. Ço que hem dit té el seu color, i mirant ben bé, certíssim, certíssim, té la mateixa semblança de l'oli de fetge de bacallà amb un acordé, perquè si bé és veritat que l'oli cura l'anèmia, tampoc se'ns negarà la potència curativa d'un acordé perquè distreu, i és del domini públic que la distracció cura molt més que totes les medicines plègades.

XÀVIE SETRABAS

Un abús

A unes vuit hores de Barcelona hi ha la illa de Mallorca. Això ho saben tots els barcelonins. Però aviat no ho sabran. Ens explicarem: Aviat no ho sabran perquè cada dia es fa més difícil la travessia. Aquesta travessia va a càrrec de la

EL VELL VERD

—Ah, si t'hagués trobat deu anys enrerat
—Senyor meu, llavors jo en tenia vuit!

companyia «Isleña Marítima». La companyia «Isleña Marítima» fa aquesta travessia amb dos vapors: el *Jaime I* i el *Mallorca*.

La companyia «Isleña Marítima» fa tot lo que pot per a dificultar el viatge a Mallorca. Fer tot lo que pot és apujar els passatges a un preu inverossimil.

Com si això fos poc la companyia «Isleña Marítima» cedeix un d'aquests dos vapors, el *Jaime I*, que és el millor, a uns peregrins catòlics que no poden viure més temps sense sapiguer que diu el Sant Pare de Roma, i el substitueix per un dels vapors més dolents de la companyia «Transmediterrànea».

Què els sembla? Pobres mallorquins! Aviat haurérem de dir: Pobres Robinsons!, perquè Mallorca serà una illa deserta i salvatge.

I en podran donar gràcies al senyor Marc, an aquell famós senyor Marc!

La llengua catalana que havia triomfat al escenari del «Liceo» amb la representació de *Lohengrin* pel tenor Viñas, el qual hi cantava el famós *raconte* en català, acaba de triomfar ara al Círcol del mateix nom amb no poc disgust dels socis pertanyents a la mena de la *gente bien* i havent sigut declarat per majoria de vots, idioma oficial de l'entitat.

D'això se'n diu apoderar-se d'una plaça que semblava inextinguible.

Sarah Bernhardt

Acaba de morir la Sarah Bernhardt. França està de dol. Sarah Bernhardt era una de les tres o quatre grans actrius que quedaven al món. Tots recordem les seves creacions del teatre clàssic. Tots recordem el seu *Aiglon*.

A Barcelona la va portar l'Innocenci López Bernagosi, de gloriosa memòria, en les darreries del segle passat.

Fa dos anys, la gran tràgica va treballar també a Barcelona, en el teatre «Tívoli» i en la companyia l'autor-actor Louis Verneuil.

La seva memòria serà eterna en el teatre mundial.

HUMANITARISME I MISÈRIA

Una altra vegada un pas a nivell ha sigut motiu de desgràcies. Per a acabar amb la vida dels pobres barcelonins no n'hi havia prou amb les «Stars», que hi han d'ajudar trens i tramvies. No sabem quin pe-

cat haurà comès Barcelona per a ésser objecte de tanta mala estruga. Ara, de què ha comès algun pecat n'estem més que segurs. Afortunadament encara hi ha una Providència. I la Providència mai castiga per equivocació. I deixem-ho córrer, perquè deixant-ho córrer hi guanyarem, i anem a una altra cosa.

El pas a nivell sempre ha sigut motiu de desgràcies aquí i a tot arreu. Fins al *cine*. Perquè al *cine*, en una pel·lícula d'aquestes que, amb desventatge, han vingut a subsistir les novel·les per entregues, en una pel·lícula d'aventures, quan els protagonistes ja han corregut prou a cavall, i han tirat el llaç i el rifle i tot lo que havien de tirar i han cremat la casa on vivien, i han saltat d'un «rasca-cels» a un altre, i han saltat d'un aeroplà a un automòbil a 120 per hora, quan ja no se'ls sap que fer més, se'ls fa morir en un pas a nivell.

I ara se'ns acut una cosa: si el *cine* és una flor de la civilització, i en el film s'utilitza aquesta mena de mort, i a Barcelona aquesta mena de mort l'han posat en moda els pas a nivell, Barcelona és una de les ciutats més civilitzades del món. No ens podem queixar.

Aquesta última desgràcia—que esperem no serà la última perquè, afortunadament, encara hi ha Providència—ens recorda un fet verídic i veritable que potser vostès recordaran.

Al carrer de Còrcega, cantó a Balmes, hi ha un pas a nivell perillosíssim. Per allà hi passa el tren-tramvia de Sarrià amb tanta fúria com si per contes

El malalt al metge.—Demà li pagaré la visita.
El metge, desconfiat.—Ja hi serà demà?

d'atravessar els carrers d'una ciutat gairebé civilitzada, atravesés les pampes argentines. Hi passa amb tanta pressa com si es donés vergonya de passar-hi. Hi passa amb tanta pressa com un tren de bombers o de passatgers que anessin a recullir una herència. Atravessar aquells tres metres d'empedrat fa por, per mica que us estimeu la vida.

Un dia, amb gran sorpresa i alegria, vam trobar un home entre les dues vies. Aquest home—sembla estrany!—estava dret i era viu. Tenia el cap descobert i als peus un cartró que avisava:

Em dono vergonya de demanar caritat. Per humanitat m'he posat aquí, i aviso als transeunts, el moviment de trens. Per humanitat pagueu-me aquest petit servei amb el vostre óbol

Lo que no havia fet la companyia ni la ciutat, ho feia aquell pobre home.

Però, mireu el que són les coses: es va considerar l'actitud de l'humanitari miserable com una excitació al desordre, i el van tancar a la presó. Lo que no van fer és suprimir, d'una manera o altra, el pas a nivell.

XARAU

- Doncs què diu de bó?
- Home tant com bó!... Miri: esperant la *Marianela* an el «Liceo».
- Cantada en català?
- No! Vostè va massa depressa.
- Es moda.
- Crec que serà un èxit. Quan menys així ho esperen tots els que intervenen en la representació. El llibre, no cal dir-ho, és excel·lent; la música, deliciosa; la presentació, esplèndida i la interpretació immillorable.
- Res, esperem dissabte.
- Per cert que per aquest dia es preparen grans esdeveniments.
- De valua?
- I tant. Al «Romea» l'estrena de *A la Costa Brava*, d'En Vallmitjana que se'ns ha tornat treballador de debó. L'empresa confia que *A la Costa Brava* serà l'obra, i nosaltres també. Cal també esperar dissabte.
- D'aquesta casa no en sap res més?
- Si vol recordarem els russos. *L'Oiseau Bleu* fou molt ben acollit. El segon programa que presentaren pot dir-se que encara valia més que el primer.
- On deuen preparar grans coses deu ésser al «Novedades»
- Es clar que sí. Li adverteixo que ni cal. An aquesta casa mentre tinguin a la Maria Conesa ho tenen tot. Ella ho és tot: art, simpatia, gràcia, demani! Amb obres o sense, comptant amb la

—Quin mullader! Pots en farem un gra massa!...

Maria Conesa n'hi ha prou per a assegurar tantes temporades com vulgui. Si no hagués sigut ella, el dia de l'estrena de *La España alegre*, que és més trista que una anxova, el públic hauria cremat el teatre.

- Si que...
- An el «Tivoli» també preparen grans coses.
- L'estrena de *La Monteria*, no?
- N'ha sigut encarregada la companyia Pinedo Ballester.
- Crec que's tracta de cosa saborosa.
- Així ho diuen. Al teatre de la «Zarzuela» de Madrid, *La Monteria*, s'ha fet centenària.
- La companyia és coneguda, veritat?
- Sí. Però vé notablement reforçada.
- Crec que compten amb valiosos elements.
- Entre aquests hi figura l'eminent tenor l'Emili Vendrell.
- No en parlem més; definitiu.
- En Vallmitjana...
- Més coses d'aquest afortunat autor?
- Ja ho crec! Dissabte a l'«Español» podran admirar *El Barrender* (L'Alcalde). Segons es diu deixarà enrera a l'èxit obtingut amb *A l'ombra de Montjuïc*.
- Vol dir?
- Segur. L'empresa ha encarregat un decorat nou i de la direcció artística se'n encarrega l'eminent pintor En Ricard Canals.
- D'això se'n diu fer les coses bé. I què més d'aquesta casa?
- En Montero ja té entregada l'obra «cumbre», *Clavé*.
- Tinc entès que és extensa.
- Vint-i-un quadros i una auca. Demés encara compten amb un nou vodevil de gran empena, titulat *Sense camisa*.
- Què diu!
- Sí, senyor. Es original d'un conegut escriptor català que amaga el seu nom sots el pseudònim de don Palet de Riera.
- Ja són coses.
- Doncs al «Nuevo» no dormen.
- Hi tindrem an En Caballé, oi?
- I la Saus, la Lloró, el simpàtic Rafel Díaz...
- Lo bo i millor.
- Just. On s'espavilen, també, és al «Victòria».
- També novetats?
- Saben combinar cartells i això ja és molt.
- No tenen una revista?
- Sí. Altra vegada En Nandu. Es titula *Ja sóc aquí*.
- De qui és.
- Home, els cartells diuen d'En Fernández, ara que hi ha col·laboracions de moltes menes. Devegades hom és col·laborador *malgré lui*.
- I del «Cómico», que'n sap?
- Una vegada acabada la temporada Rojas-Caparó, cop de *variétés*, ve't aquí.
- Amb tot lo que m'ha dit, dissabte serà ben bé de glòria.
- Em sembla que haurem d'esbrinar com s'arregla allò del desdoblament de la personalitat.

MUSIQUERIES

Orfèd Gracienc.—Diumenge passat pel matí al teatre «El Dorado» tingué lloc el concert dedicat a l'eminent music-poeta, Josep Anselm Clavé.

El programa estava integrat per les millors composicions de aquest mestre, algunes d'elles transcrits per coro mixte, assolint totes elles l'èxit més esclatant.

Indicis

La teva fesomia desmarxada,
la cabellera al vol, els braços nús
i amb un fitament viu a la mirada,
quina fal·lera tràgica al seny dús?

De quin drama enutjós haurà estat presa
la teva ànima càndida temps enllà?
quin agravi estrambòtic t'haurà ofesa
que'l teu magnífic front ja no és tan clà?

Quin contratemps, demnant ta formosura
haurà llençat ton cor a la paúra
que contrau el teu ròstre immaculat?

Vegent la teva falsa fesomia
qui no et coneguéss prou presumiria
que acabes de cometre un atemptat.

J. COSTA I POMÉS

Sol de posta

El senyor Filet és un romàntic formidable. Té trenta anys a cada cama i encara s'entesta en clenxinar-se els quatre cabells que li resten en la seva clepsa lluenta i encara sap riure per sota el nas, com un diable, així que ensuma farum de dona.

El senyor Filet, però, fent-se càrrec perfectament del què significa dur a les espatlles més de mig segle i la posició social de que disfruta—marit d'una senyora que té a dispesa: a) dos alts empleats de Banc; b) dos estudiants; c) un adroguer, i d) un salta-tau-lells—es comporta davant de tothom amb honorable correcció i *només* es decanta cap a les flaqueses temenines quan el món de la xafarderia ha tancat els ulls i fa veure que bada. Aquesta és l'hora gloriosa del senyor Filet.

Es el capvespre. Tramunta vers el cel-obert el so-
roll optimista promogut per les viandes suculents,
dansaires sobre mantes cuïnes econòmiques. De tant
en tant, veus de diversa procedència ibèrica esgarri-
xen les orelles amb llur admirable desafinament...

...El senyor Filet atrapa a la seva minyona de ser-
vei—la Jesusa—en plena orgia culinària: arremangada
de braços i rostint una groixuda culata de bou ar-
gentí.

La Jesusa és una aragonesa que n'ha vist de totes.
Per això, encuriosida i picardiosa, deixa la feina d'en-
tre mans i esguarda l'amo amb posats de ingènua es-
pectació.

El senyor Filet, com aquell qui rés, li parla del
temps, de la Primavera i de les sangs que es mouen.

Davant del silenci admiratiu d'ella, el nostre *Te-
norio* avença terreny bo-i parlant. Ella està cada
cop més encantada...

Al senyor Filet li entra de sobte dins els ulls l'aire
d'àngel barroc de la bona mossà i preté pessigar-li els
sacsons molsuts. Llavors la galta dreta del nostre
home copsa una bofetada d'alta tensió, mentre una
rialla felina li serveix de punts suspensius.

El senyor Filet es retira sense dir ni una paraula,
completament convençut del seu nou fracàs. I pensa,
tot acarasant-se la carn masegada: «Un altre dia serà,
germanet!»

Li ha vingut, de repetir-s'ho, com una suau escal-
foreta al cor.

A la nit, els dispesers, sopant, s'acaloren discutint
quin és el millor dentista de Barcelona per al senyor
Filet. La seva senyora, però, per rutina, ja sap el que
té de fer.

PERE VERGONYÓS

FUTBOL

La sang sevillana ja no sols és sangtorera,
Han vingut i han passat amb la mateixa facilitat que els quatre
goals fets per l'Europa,

Els andalusos ens volgueren demostrar, a la primera part, de
que l'home de la terra del sol i de la gana, no és tan ensopit com
sembla, però a la segona part ja no podien, ja afluiaven, com el
més brau matador aflueix al segon toro.

La «manzanilla» té això: exalta al començar, però després
atueix.

El més valent fou, com no hi ha dubte, En León.

Prou treballaven els meridionals per a conquerir el goal del
consol, prou! però tot fou inútil. Catalunya no cedeix, és tossuda
i orgullosa de lo seu.

**

El Sitcou o el Zizkow va tenir l'honor d'oferir un vermut a
l'Espanol acompanyat de dues olivetes.

Tan si els cou com si no els cou,
els han ben aixafat l'ou.

**

Ja som a Sans. Vareig unar-hi cuiracat, perquè estic escamat
d'això que significa un partit amistós. Afortunadament només pas-
saren dos goals i res més.

Foren introduïts per En Feliu i En Rini.

**

Terrassa obsequià als jugadors del Terrassa F. C. amb un àpat.
Com que tenien el títol de campionat a mig coll, l'han acabat de
fer passar amb mam i teca.

—Un lladre!

—No, senyor: el registrador de la propietat!

PETIT CATECISME DELS DEPORTS

PRIMERA LLIÇA

P.—Què és un espormen?

R.—Un espormen és un home generalment poc vestit que practica diferents exercicis físics que porten nom anglès.

P.—Citi alguns esports.

R.—El rocking-chair, el sleeping-car, el flirt, el water-closet...

P.—Per què l'espormen va poc vestit?

R.—Segons els esports que practica; amb el rocking-chair l'espormen es treu els pantalons perquè no se li facin bosses an els genolls; amb el sleeping-car, perquè no se li esborri el sec, i amb el water-closet... (l'alumne ja sap el perquè).

P.—Quin és el deport més perillós?

R.—El flirt

REFL I

Pròdiga amistat

L'amistat és axiomàtica, incongruent, reconfortant, pròdiga en desavinences, en *sablaços*, en desllealtats i en tota la gama de desvirtuacions de seny, de llengua, de cor i de butxaca.

El nostre bon amic Bardal tenia la dissort—per a ell—de no posseir més que les bones qualitats de la

camaraderie. Podíem donar-ne mercès a la seva fama de bevedor empedernit i a les pessetes que no mancaven mai en les butxaques de l'ermilla apretada per l'exorbitant grossor de la panxa.

Era bevedor per costum, per intuïció del paladar i molts cops bevia perquè no disminuís ni un grau sa fama d'ubriac.

De petit, que ja només li creixia la panxa i fou aquesta la causa de que quan l'enviaren a estudiar a Weutzpucherl tornés amb la puresa del cervell i la xarel·leria del pap.

Anàvem a Càn Cambrinus. Ell bevia, bevia, però sempre ferm en no volguer-se quedar pitof de cervesa fins que s'havia engolit vint-i-cinc dobles. Nosaltres que no admiràvem les seves qualitats sinó la «cervética» costum, anàvem a discutir al seu voltant, i ens consideràvem més venturosos dintre nostres privacions, i davant de l'estiva de plats que servien per a graduar la «torradora» del magnànim amic.

La tertúlia cada dia era més nutrida, més fervent a la verdadera, i quan arribava al plat que feia dotze ja bevia amb la boquera de l'ermilla en lloc de la boca. Però ell sempre ferm, i no parava de colar, fins que els plats feien la columna de tres quarts de metre.

Eren pobres, eren artistes, eren indòmits fins a la fam, però eren també molt genials. Al quint doble ja es començava a posar plats clandestins a la reencarnació del Bacu germànic.

I no cregueu que fossin vulgars ànimes de cafè, no; excepte ell i jo, que llavors era comptable, tots ostentaven l'auriola de l'art incrustada amb les truites que les privacions ens brindaven en somnis.

Perquè veneravem tants i cada dia més la bota de suc de garrofes? Perquè al principi, restellera, i com que era libador per costum, perquè sí i perquè es proposava ésser-ho, resultava que al dècim doble l'home ja no hi veia, car a pesar de que per ell no eren res, com que la pila ho manava, l'home es tenia de rendir per costum i perquè sí.

Aquest és l'amic que'ns va ésser esplèndit pel bé de la fama seva i per fruïció de nostres estòmacs pansits.

FERRAN D'EGARA

DOS JOVES DE PROFIT.—UN VELL DE MES
PROFIT.—JOIELLS D'ART.—TORNANT
DE LA MESSETA

Tenim de parlar de dos joves pintors ben aprofitats: En Vidal Roland, qui fa a «El Siglo» sa primera exposició amb unes pintures de *primera* i En Laporta Astor que ens ha deixat astorats amb els progressos

—Ja tenim el català al Liceu!
—Oh, encara no ho sap tot: l'any que vé hi estrenen *La monja enterrada en vida* amb música d'En Morera.

que ha fet per tal d'entrar al temple de l'art per la porta gran.

Es En Vidal un artista de traça i de bons sentiments que de vegades resulta una mica llèpol de tan mirat, particularment quan fa bodegons, de quin gènere exposa coses boniques pel seu colorit i la seva calitat.

El fort d'aquest xicot, però, és la figura que dibuixa i modela amb encert, com es deixa veure en un *Nú* de dona d'allò més xiroi i amb tres retrats d'home d'un caràcter ben entès: tres manos que posen una cara ben diferenta goitant la dona nua de cúa d'ull; l'un se la mira ferreny, l'altre li fa la mitja riulla i l'altre la contempla amb un posat tan místic que sembla que mai hagi trencat cap plat ni cap olla.

La *Morena*, una gitaneta posada damunt d'un fons blau nocturn i decoratiu, també la fila amb aire de malícia com volent dir:

—Això és carn blanca; en vegessiu a mi *resalaos!*

En Laporta tira per l'altre cantó; apunta amb fermesa, aboceta amb febra i pinta com qui emblanquina: zim! zam! Això sí, val a dir-ho, és un pintor de grapa que en molt poc temps ha fet molt de camí. Exposava bodegons mascles i amb pebrots, retrats expressius; paisatges i testes a la sanguine ajustadetes i vives.

També les dona per les gitanes, les que li surten garboses i a punt de dir la bona ventura; a mi, però, m'agraden més *Dançarina* i *Lolita* encara que m'emportaria ben de gust *La Fanella* amb la faldilleta rosa a *Premià de Dalt*, per fruïr la contrallum *A Cà'l Enric*, on sembla hi vessa el corn de l'*Abundància*.

Apuntem aquests dos caps-de-brot a la llista dels macos?

Apuntem-los.

*
*

A Terrassa, amb motiu de l'homenatge que s'acaba de retre a l'Apeles Mestres, hi ha hagut una interessantíssima exposició de dibuixos i pintures originals d'aquest patriarca de l'art, entre ells les incomparables il·lustracions de *Liliana* que són veres obres *mestres*, dignes del seu pare.

*
*

Ens ha sortit un altre joier d'Art, En Carles Cases, un mano que té a les «Galeries Laietanes» un aparador ple de *penjants*, *agulles de pit*, *anells*, *arrecades* etc., etc., en or oxidat, imitació ferro i pedreria bona, que no hi ha més que mirar.

I que té traça En Carlets
per fè esquitxar els ralets
amb sos joïells tan finets.

*
*

En Cieivo, secretari de l'*Associació Artística i Literària*, que va anar a Madrid a muntar una exposició de pintures d'aquell grup artístic català, n'ha tornat més content que unes pasqües, amb sis mil drets a la cartera i sis pintures de menys. —Burrango! això és un èxit!

Encara ho és més que la feina li hagi sortit sense cap *grop*, eh?

C. ARBÓ

EL DESPERTAR DE LA PRIMAVERA

:: ESQUELLOTS ::

S'ha establert una nova línia d'autobusos amb un èxit complet de passatge.

Es veu ben bé que els barcelonins estaven cansats d'anar a peu, com els ases.

El que no's veu, per ara, és que ens haguem espavilat gaire, perquè seguim portant a coll als regidors, als agavelladors i als explotadors de tota mena.

Els terrassencs han fet al popular poeta-dibuixant-music, el nostre Apeles Mestres, un homenatge franc i emocionant, compost d'un dinar a «Les Fonts», una rebuda entusiasta, una recepció a l'Ajuntament i una funció teatral amb representació de tres obres de l'homenatjat: *L'Avi*, *Sirena* i *La santa soletat*, acabant amb un pomell de cançons, lletra i música del mateix Apeles, cantades pel gran Vendrell, al qual acompanyava al piano el concertista Massià, que és un veritable virtuós.

Les entitats culturals terrassenques acudiren a rebre a l'autor de *Margaridó* amb llurs estandarts, banderes i barretines i l'al-

calde, que també és poeta, li oferí un ram de flors en nom de la industriosa ciutat.

Està clar, si erem diumenge de Rams! No cal pas dir que l'Apeles Mestres i l'estol d'amics que l'acompanyava, tornaren de Terrassa més que satisfets d'haver passat un dia de *Pasqües* abans d'hora.

Sembla que està a punt de constituir-se a Barcelona una entitat disposada a aixecar el primer edifici «rasca-cels» en un lloc ben cèntric.

No crec pas que logri eixir amb la seva; els regidors estic segur de que li faran la contra.

Es tractés d'un *rasca ermilles*, ja seria altra cosa.

Un diari parla de la postergació injusta de la llengua espanyola amb motiu de que els propietaris del Gran Teatre del Liceo, han adoptat implantar-hi la llengua catalana.

Nosaltres no ho trobem tan indigne, car no s'hi implanta cap llengua deshonrosa, i pot enorgullir-se'n la espanyola de que sigui tan ben substituïda.

En un parc de Madrid han agafat a un policia. Sembla que no havia anat al parc per a passejar, ni per a vetllar per la moral. Que ens l'enviïn a Barcelona aquest policia.

La Publicitat ha llençat el seu cartell anunciador per totes les cantonades de Barcelona. Aquest cartell el firma En Labarta. I això és el millor elogi que podem fer-ne. En aquest cartell es representa a David, ens sembla el David de Miquel Angel.

A nosaltres se'ns acut una pregunta:

—Qui deu ésser el Goliath? Madrid? *La Veu*?

Al cap d'avall ha sigut aprovat un projecte d'Estació Monumental de passatgers per a la línia de Madrid Saragossa i Alacant, quina construcció començarà aviat i costarà uns quants milions a la Companyia.

—Ai, ai, no havíem quedat en que es faria una estació soterrània i única a la plaça de Catalunya?

Una estació soterrània?

Uil! que seria ensopida.

Jo la vull mediterrània plena de sol i de vida.

Cada vegada que llegim aquest títol de gasetilla, que tots els diaris tenen ja estereotipat: *Moros amigos*, no ens podem aguantar el riure.

Els funcionaris de la mai prou alabada comissió de cultura s'han fet amb un premi de cinc mil *endoles* cada un, mentre tinguin reconeguda categoria de quele de negociat.

Cinc mil *endoles*! Això ja és massa cultural

Impremta L'Esquella i La Campana :: Carre. de l'Olm, 8, Barcelona

Grans partits de futbol inter-regionals

Dies 1 i 2 d'Abril

REAL UNIÓN CLUB DE IRÚN

CONTRA

FUTBOL CLUB BARCELONA

Finalistes del Campionat d'Espanya 1921-22

Dies 7 i 8 d'Abril

GRADJANSKI de Zagreb

Campió de Yugo-Eslàvia

Camp de les Corts A les 3'30 de la tarda

ANTONI LOPEZ

IMPRESSOR

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115 : Barcelona

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

Historia dels moviments nacionalistes

per *ANTONI ROVIRA* i *VIRGILI* Pròleg de *PERE COROMINAS*

1.ª SERIE

Finlàndia—Polònia—Lituània
Ukrània—Eslesvig
Alsàcia—Lorena—Flandes

2.ª SERIE

Bohèmia—Eslovàquia—Croàcia
Eslovània—Trieste & Trenti
Hongria—Transilvània

3.ª SERIE

Albània—Epir—Creta—Macedònia—Vella Sèrbia—Armènia
Irlanda—Bascònia—Catalunya

Preu dels tres volums:

Pessetes 9

Les cent millors poesies de la Llengua Catalana

Triades per *E. MOLINÉ* i *BRASÉS*

UN VOLUM:

Pessetes 1'50

La cuina catalana

Aplec de fòrmules per a preparar tota mena de plats amb economia i facilitat, propi per a servir de guia a les mestresses de casa i a totes les cuineres en general

per *JOSEP CUNILL DE BOSCH*

Un volum:

Pessetes 5

LA SETMANA QUE VE, NOVA EDICIO

DICCIONARI

Català-Castellà

&

Castellà-Català

Per *A. ROVIRA* i *VIRGILI*

Pessetes 15

SINGLOTS POETICHS

FREDERIC SOLER (Serafi Pitarra)

Un volum en 8.^u relligat amb tela:

Pessetes 18

LLETRES CATALANES

LLIBRE DE LECTURA ESCOLAR

Selecció de treballs en prosa i en vers de autors catalans moderns i antics

per *A. Rovira* i *Virgili*

Pessetes 3

LA MARE

SANTIAGO RUSIÑOL

Pessetes 2

D'aquí pocs dies

Nova edició

LA ILLA DE LA CALMA

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Glr Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebuixes.

**GRAN TEATRE
LICEU**
AVUI DISSABTE
FUNCIO D'ESTRENA

NOSTRE TENOR
VENDRELL
CANTARÀ

**L'AUCA DEL
SR. ESTEVE**

AB MUSICA DEL
GRAN MESTRE
PAHISA

PREUS

LLOTGE
SAIENTS 1er PIS
SILLO 3r
PASSEIG

L'apuntador

TEATRE LICEU
SAIENT CUART PIS
RENGLE TERCER
CADIRA N.º 41

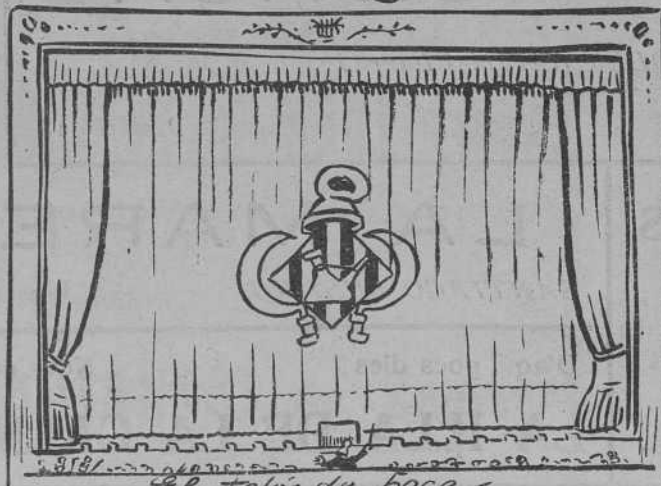
ENTRADA

El taquíllatje

"El botons" L'acomodador El porter

El Cartell.

El telor de boca

Els guardadors del ordre

EL NOSTRE IDIOMA AL LICEU

Una nova trinxera guanyada